

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къаруу

Казбек Коков Черек ауузунда бир-бир мекамланы кырулушларын жокълагъанды

Алгъаракълада КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Черек районда болгъанды эмда Огъары Малкъарда гитче ГЭС-ни ачылууна къатышхандан сора, бу ауузда ишлене турган объектлени кырулушлары не халда болгъанларына къарагъанды.

Къашхатауда республиканы оюучусу кеп функциялы спорт-саулукуландыруу комплекси кырулушу къалай баргъанын кегенди. Мекам «Россей Федерацияда физкультураны бла спортну айнытыуу» 2016-2020 жылгагъа жарашдырылган федерал адрес программагъа кере ишленеди. Ол хайырланргъа берилгени бла районда спорт эмда физкультура бла не къадар кеп адам кюреширча онгла кыруаллыкъдыла, юйретуу, жараула бардыруу

иш игиленирикди, жаш тёлюге бла абаданлагъа солургъа, саулукуларын кючлендирирге да ахшы амалла чыгъарыкъдыла, спорт бла байламлы улуу жумушла бардырыргъа да боллукъду.

Физкультура-спорт объектге бассейн, жараулагъа энчи зал, башха болушлукъчу отоула да кирликдиле. Бюгюнлюкте эки блок сюеледи, башлары жабылыпдыла, инженер коммуникацияла тартылыпдыла, сюртюю-бою ишле да бардырыла турадыла, тегереклери тапландырыла, керекли оборудование келтириледи. Спорт комплекси быйыл сентябрьде хайырланргъа берирге белгиленеди.

Ол кюн окуна республиканы оюучусу «Бабугент-Бызынгы» регион машина

жолну жангыртуу къалай баргъанына къарагъанды. Ол жолну Бабугентден Къарасуугъа дери кесеги тынгылы болса, Черек районда туризм объектле кыруагъа себеплик этерикди. 2019 жылда аны 4,6 километрге «Къоркыуусуз эмда тынгылы автомобиль жолла» деген программагъа кере жангыртылгъанды.

Быйыл а жолну къалгъан 7,6 километрине тынгылы ремонт этиу андан ары барды. Мында эки къат асфальт-бетон салынырыкъды, суу быргыла тартыллыкъдыла, бетон тутхучла бла габион конструкцияла орнатыллыкъдыла. Планнга кере, битеу ишле да быйылны ахырына бошалыргъа керекдиле.

«Огъары Чирик кёлле» тур-комплекси кыруа – магъаналы проектледен бириди.

Аны чеклеринде Черек районда башындагъы кёлде европалы стандартлагъа келишген къонакъ юй, жай кафе, спорт эм сабий майданла ишлерге, жагъаланы жарашдырыргъа белгиленеди. Бюгюнлюкте къонакъ юйню, административ ме-

камны кырулушлары бошла турадыла, чабакъ тутуучуны ышыгъын, кафени да ишлерин ахырына жетдирирге аз къалгъанды. Бу инвестициялы проект «Шимал-Кавказ федерал округну айнытыуу» къырал программасына кере тамамланылады.

КЕНГЕШ

Наркотиклеге къажуу кюреш къыйматлы болур ючюн власть органла кючлерин бирикдирирге керекдиле

Тюнене РФ-ни ич ишлерини министри, полицияны генералы **Владимир Колокольцев** Наркотиклеге къажуу къырал комитетни жыйылыуун бардыргъанды. Анга Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Коков** да къатышханды.

Жыйылгъанланы шендююге бolum бла шагъарей эте, Россейни МВД-сыны башчысы къыралланы араларында жюкленни ташыууға контроль кючленгенини хайырындан РФ-ни жерине тыш къыралладан контрабанда затланы етдюрюу азайгъанын чертип айтханды. «Болсада къыралны кесинде синтетика наркотиклени жарашдыруу кебейгенди. Быйыл биринчи кварталда ич ишлени органлары 60-ха жууукъ нарколабораторияны жапхандыла. Ол а былтырдан 44 процентге асламды», - дегенди.

Анга шагъатха министр Москва областьда мефедронну чыгъарып турган лабораторияны келтиргенди. Ол не улуу жашырынылыкъда ишлеген эсе да, аны ачыкълагъандыла эмда жапхандыла, дегенди.

«Сыйырылгъан наркотикледен 150 минг чакълы юлюш кыруашдырыргъа боллукъ эди, аны къара рынокда багъасы уа жюз миллион сомдан асламды», - деп къошханды ол.

Аны оюмуна кере, наркотикле бла байламлы аманлыкъчылыкъгъа къажуу кюреш къыйматлы болур ючюн, ол жаны

бла халкъла аралы бирге ишлеуно да кючлендирир ючюн федерал эмда регион власть органла кючлерин бирикдирирге керекдиле.

Кенгешни кезиуонде 2019 жылда бардырылгъан тинтиулени эсеплери сюзюлгендиле эмда Наркотиклеге къажуу къырал политиканы шендююге стратегиясы къалай толтурулгъаныны юсюнден жыл сайын РФ-ни Президентине деп жарашдырылгъан докладны проектне къабыл кёрюлгенди. Владимир Колокольцев былтыр наркотикле бла байламлы аманлыкъланы 9,5 процентге, наркотиклесиз болалмагъанланы санын да 5 процентге азайтыргъа къолдан келгенин эсертгенди.

Ушакъны кезиуонде чайнауучу уулу затланы сатыууға къырал контроль къалай кыруалгъанына да къаралгъанды. Билдирилгенича, тюрлю-тюрлю ведомствола бла бирге 200 мингден аслам тинтиу бардырылгъанды. Аны хайырындан никотини болгъан чайырланы тюкенледе сатыуу азайгъанды.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуна пресс-службасы.

Оноу

Ичер суу бла жалчытыууну изилендирюуге – танз себеплик

Россей Федерацияны Правительствоосуна Председатели **Михаил Мишустин** 2020 жылда эмда 2021-2022 жылланы план кезиуонде суу бла жалчытыуучу объектлени жангыртууға бёлюннген субсидияланы юлешюуге тюрлениуле кийириную юсюнден буйрукъгъа къол салгъанды. Анга кере, Къабарты-Малкъар

быйыл окуна РФ-ни федерал бюджетинден 159,1 миллион сом алыргъа боллукъду. Ол ахча республиканы шахарларын бла эллерин ичер суу бла чырмаусуз эмда тынгылы жалчытыуу жумушлагъа къаратыллыкъды.

Бизни корр.

Тапландыруу

Нальчикде - жангы айбат айрыкамчыкъла

Жамауат эмда шахар тийрелени жашиллендируу программаны чеклеринде Нальчикде талай жангы сквер кыруаллыкъды, деп билдиргендиле шахар администрацияны пресс-службасындан. «Тийишли ишле Театральный орамда эмда Ленин атлы проспекте (33-чу орта школдан узакъ бармай) башлангандыла. Жууукъ кезиуледе уа Головоко эмда Канукоев орамла да къолгъа алынырыкъдыла», - деп айтадыла анда.

Жангы школну къатында сквер кыруаллыкъ жерни планировкасы этилгенди. Кырулушчула окуу жыл башлангынчы анда хар нени да тап этип бошаргъа таукелдиле. Бюгюнлюкте уа экологла-активистле шахарны администрациясыны специалистлери бла бирге каштан терекле орнатхандыла.

Головоко орамда ишле келир ыйыкъда башлангырыкъдыла. Сквер боллукъ жерде ёсген тереклени, кырмай, арлакъгъа кечюрюрге дейдиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Курортта

Планларында -
тау эл кыуаргъа

«Шимал Кавказны курортлары» акционер обществу директорла советини таматасына бу күнлөде РФ-ни экономиканы айнытуу министрине биринчи орунбасары Михаил Бабич айырылганды.

Ары дери ол «КСК»-ны башчысы Хасан Тимижев бла бирге «Архыз» эм «Эльбрус» курортлада болуп, жангы канат жолланы кыурулушлары кылай баргъанларын тингенди. Ызы бла кыонакыла тау лыжа, транспорт эм коммерциялы инфра-

структураланы ишлери бла шагърейленгенди. Сёз ючюн - «Шимал Кавказны курортлары» Кыарачай-Черкесде Дукка тау эл кыуаргъа умут этгени билдирип, аны планын көргюзтгенди.

Минги тауну тийресинде уа делегация 3912 метр бийликке орналган «LearRus» кыонак юйге дери кётюрюлгенди. Бу отель « Шимал Кавказ тау клубукуду». Ол альпинистлеге тау тёпеге ёрлерден алгъа акклиматизацияны ётерча онгла кыуар мурат

бла ишленген объектди.

Михаил Бабич белгилегенге кёре, «Архыз» бла «Эльбрус» регионну экономикасын айнытуу жаны бла энчи магъаналы объектледиле. «Алагъа инвестицияла этериклени табыу а баш борчладан

бириди. Ол а ол тийреде жашагъан халкъланы кыолайлыкъларын кётюрюрге да себеп боллукъду», - деп белгилегенди Михаил Викторович.

ТАППАСХАНЛАНЫ
Аминат.

МАШУК

Форумну — онлайн халда

Шимал-Кавказны жаш тёлуюсоно «Машук» форуму быйыл биринчи кере онлайн халда бардырылды, деп билдириледиле лагерни пресса-арасындан.

Ол 10 августдан 26 августха дери барлыкъды. Анга 18-30-жыллыкълардан 3 минг адам кыатышырылды. Аны ючюн 20 июльгъа дери «Молодёжь России» ассоциациягъа заявка берирге керекди.

Быйыл онлайн амал сакъатлагъа да ахшы онг тапдырылганды. Андан сора да, цифралы технологияланы хайыры бла жаш адамла жылны ичинде байламлыкъда

ишлерге боллукъдула.

Ол, былтырдача, юч смен бла ишлеркиди. Ала «Глобальные вызовы», «Национальный код» эм «Мастерская сообществ» деген тематикалагъа жораланырылды. Пред-

приятяланы келечилери бла мастер-классла да этерикдиле.

Форумну таматасы Владимир Кайванов айтханга кёре, анга телефонда неда компьютерде энчи приложения бла

кыатышырыгъа жарайды. Ставрополь крайдан куратор Дмитрий Донецкий а онлайн халда ишлерча бир-бир шахарла да бла элледиле Маданият юйле, вузла эм жаш тёлу арала хакъсыз энчи технологияла бла жылчытылынырыкъларын билдиргенди.

Бирси жылладача, грант программала, проектлени кыоруула, алагъа балла бла багъа бичу да сакъланырыкъларыдыла. Алай, башха кезиледеча, айырмалыла 300 минг сом кыоллу да боллукъдула.

КУРДАНЛАНЫ
Сулейман.

Жамауат палата

Кыарачула айырыула
бузукъсуз ётерлерине сакъдыла

Кыабарты-Малкыарны Жамауат палатасы Конституциягъа тозетиуле кийириу бла байламлы битеукъырал кыол кётюрюрге кыатышырык кыарачула борчларын толтурурга хазыр болгъанларыны юсюнден пресс-конференцияда билдиргенди. Анда заявкала берирю эсеплери чыгарылгандыла, районлада жамауат палаталардан кыарачула кыайсы айырыу участкалагъа барлыкълары белгиле болганды.

Палатаны башчысы Хазратали Бердов айтханга кёре, коронавирус инфекция жайылмазча чекле салынганлыкълары, айырыулада жамауат кыарачулананы хазырлау тийишлисича кыуаралганды. Кыол кётюрюрге 538 мингге жууукъ адам кыатышыр деп сакъланады, жамауат кыарачулананы саны да 1351 жетерикди. Аланы араларында политика партиаланы, жамауат организацияланы, районланы бла шахарланы жамауат советлерини, профсоюзланы келечилери да бардыла, алай бла айырыуланы ётюрюде жамауат аслам жерни алады. Палата хар участкагъа 2-4 кыарачуно иерикди.

Кыол кётюрюно кюнюнде «исси телефон» да ишлеркиди, битеу

бузукълукъланы юслеринден ары сёлешип билдирирге боллукъду. Палатаны мурдорунда адамланы айырыу эркинликлерин сакълау бла байламлы энчи ишчи кыуам кыуаралганды, ала эсеплени Интернетде да жыядыла. Айырыула ачык халда ётер ючюн бюллетеньлени тинтген 69 комплект хайырланыллыкъларыдыла.

Хазратали Александрович кыоркыуусулукъларны жалчытыгъа да улуу эс бурулуугун чертгенди. Участкалада врачла дайым турлукъдула, келген адамланы тем-

пературалары ёнчеленирикди, бет эм кыол кыапла берилликди. Коронавирус инфекцияны белгилери табылгъанланы, терк медицина болушлукъ этген служба келгинчи, башхаладан айырылыкъларыдыла.

Конференцияны ахырында Хазратали Бердов санитар-эпидеология болум бла байламлы чыкыгъан чурумлагъа кыарамлы, жамауат кыарачу тийишлисича бардырылыгына ышанганын билдиргенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфья.

Оператив штаб

Кырал тизмеде -
энтта бир дарман

КыМР-де коронавирус жукъгъанла беш мингге жууукъларла келедиле - 4791 инсан. Бир кюннге аланы саны 65 адамгъа кёбейгенди. Вирус жайылган кезиледе бери 3037 инсан, тийишли болушлукъ алып, сау болгъандыла, ол санда 26 июньда бу кыйын аурууну 92 адам хорлагъандыла.

Шёндю медицина болушлукъ 1704 пациентге бериледи. Озгъан кюн вирусдан бир адам ауушханды, алай бла аны аурулуугун кётюралмай республикада 50 адам ёлгенди.

Коронавирус КыМР-де жайылып башлагъан кюнден бери 83,4 мингден аслам тест бардырылганды. Ауругъанла бла тобешип, инфекция жукъгъанына ишекли 1509 адам юйлеринде туруп, медицина тинтиуледен ётедиле. Ол санда РФ-ни Саулукъ сакълау министрствосуно буйругъуна тийишлиликде алагъа компьютер томография бардырылады.

Госпитальда 1354 адам турады, аладан реанимация бёлюмде 60 инсан. 1572 саусузгъа болушлукъ амбулатория халда бериледи. Ауруу республиканы 109 элинде ачыкъланганды. Алгыннгы тарихле бла тенгешдиргенде, ауругъанланы, ол жукъгъанына ишеклилени саны да азая баргъанларын айтырдады.

Россейде коронавирус 620,7 минг адамгъа жагъылганды. Бир кюннге ауругъанланы саны жети мингден тошгенин айтырдады. 26 июньда вирус 6,8 минг инсаннга жукъгъанды. Пандемия башлангандан бери вирусдан 384 минг инсан сау болгъанды. Кыралда андан 8781 инсан ауушханды.

Бу күнлөде уа РФ-ни Саулукъ сакълау министрствосу «Арепливиру» дарманын коронавирусдан бакъгъанда хайырларыгъа эркин этгенди. Ол дарманланы кырал тизмесине да кийирилгенди. Алай бла ол вирусдан багъууда хайыларыгъа жарагъан ючюнчо препаратды.

Биринчиси «Авифавир» 30 майдан бери чыгарылды. Экинчиси «Фавипиравир» гриппге кыажу хайырланылады. Болсада саулукъ сакълау министрствосу аны коронавирусуна бакъгъанда жарагъанын бла кыалганын тинтирге эркин этгенди.

РФ-ни вице-премьер министри Татьяна Голикова Саулукъ сакълау министрствосуно коллегиясыны жыйлыуунда коронавирусдан ауруп, сау болгъан инсанланы халларын дайым да тинтип туругъа кереклисин белгилегенди. «Ауруу алыкха толусунлай тинтилмегенди, ол адамны санларына салгъан заран ачыкъланмаганды. Жарыуугъа, ол арта кесин кыалай жюрютюруго белгисизди, бютонда аурууну кыйын кётюрюледе», - дегенди ол.

Джонс Хопкинс атлы университет белгиле этген тарихлеге кёре уа, битеу дуняда бу ауруу 9,58 миллион адамгъа жукъганды, аладан 488,8 мингден аслам ауушхандыла. Алгынча, хал Американы Бирлешген Штатларында кыйынды - анда ауругъанланы саны 2,4 миллиондан озганды. Жукъгъанланы саны Бразилияда ёсгенлей барды эмда миллиондан озганды - 1,2 миллион адам. Россей ауругъанланы санына кёре ючюнчо жердеди. аны ызындан Индия келеди - анда 473,1 минг адам ауругъанды.

Ахыр эки ыйыкълда уа Европаны 30 кыралында коронавирус жангыдан жукъгъанланы саны ёсгенди. Аны юсюнден Саулукъ сакълау битеудуния организациясыны Европада регион башчысы Ханс Клюге айтханды. Аны оюмуна кёре, алай бла вирус жангыдан жайылып, кыралланы саулукъ сакълау системаларына аурулукъ салынырга кыоркыуу барды. Ауругъанланы саны кыайсы кыраллада кёбейгенин билдирмегенди Клюге, алай хал осал бола баргъанланы санында уа Германияны белгилегенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Энергетика

«Долинск» жангыртылганды

«Россети Шимал Кавказ» компанияны республикада бёлюмонно специалистлери «Долинск» подстанциягъа тынгылы ремонт этгендиле, деп билдиргендиле «Каббал-кэнергодан». Бу объект 110 кВ потенциалды, кеси да ток бла Нальчикны жарымын жалчытады. Ала уа жоз мингге жууукъ адам эмда отуз чакълы социал, билим беруу, медицина, солуу учрежденияла боладыла.

Аланы ток бла чырмау-

суз жалчытып турурга специаллыте подстанцияны тозурагъан оборудованиын алышындырылгандыла эмда ичинде эски болгъан тогуз тонна жауну жангыртхандыла. Экинчи жумушну бёлюмге быйыл жаз башында келген энчи установка бла жеринде тамамлагъандыла. Бу ишлени барына да 1,5 миллион сом кыоратылганды, деп белгилегендиле энергокомпанияда.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Сый берүү

Фронтчулагы – телефонла

«Тарых эс» партия проектти чеклеринде «Единая Россия» регионда бөлүмюню келечилери «Фронтчулагы – телефонла» деген акцияны бардырып башлагандыла.

Бу ишни Улуу Хорламны 75-жыллыгыны байрамында партия «Хорламны волонтерлары» жамаат организация бла бирге кыюула алганды. «Единая Россия» республикада толтуруучу комитетини башчысы Дмитрий Парфилов билдиргенге кере, Къабарты-Малкъарны битеу муниципалитеттеринде 89

фронтчу мобил телефонла бла сауугаланырыкъдыла. Аны бла бирге абаданлагыа юч оператордан бирин сайларгыа эм аны бла хакъсыз хайырланыргыа сертификатла берилликдиле.

Акцияны биринчи кюнүндө Нальчикде жашагъан ветеранла – Куманин Павел Иванович, Ожеред Максим Алексеевич бла Багов Сефудин Хаталович телефонла кыюула болгандыла.

Бизни корр.

АКЦИЯ

Эсде тутуу эм хурметлеу

Россеини Къоруулау министрствосуну "Федеральное военное мемориальное кладбище" деген проектин тийишлиликде, кыюула кеп регионларында "Живая память" деген проект бардырылады. Бизни республикада ол Чегем районну Шалушка элинде башланганды. Аны "Достойная память" жандауурлук фондну регион бөлүмюню башчысы Аюес Бетуганов бла элни администрациясыны таматасы Хачим Кунижев кырагандыла.

Акция 22 июньда Шалушкада Улуу Ата журт урушда жоюлгъанлагыа ишленген эсгермени кыатында этгенди. Аны РФ-ни къоруулау министрлиги орунбасары референти, аскерни генералы Александр Кирилин ачанды. Сыйлы кыонакъланы араларында РФ-ни Къырал Думасыны, КъМР-ни Парламентини депутатлары, культураны, искусствону келечилери, артистле, жамаат

кыюула кычула, спортсменле да бар эдиле. Бу огурулу ишге дагыда Элбрус, Урван районладан, Вольный Ауулдан бла Нальчикден кеп адам

кыошулганды. "Россеини аналары" кымылдауу башламчылыгы бла акцияны кезиунде анга кыатышханла урушда жо-

юлгъанланы хар бири кючюндө терекле орнатадыла. Ол кюн Шалушкада да Эсгериню аллеясы кыралганды. Алайгыа кыайын терекледен жыйырмасы салынганды. Ингирикде уа, Улуу Хорламны 75-жыллыгына жоралап, жау чыракъла жандырылгандыла.

"Живая память" проектти учредители эм куратору "Достойная память" фондну баш директору Анжела Скрипкарьды. Проект тюрлю-тюрлю жыл санда болгъан мингле бла адамланы бирикдиргенди. Акция Москвада башланып, Калининграддан Камчаткагыа дери бардырылады. Дагыда ол онлайн халда этгени себепли, анга узакъ эм жууукъ тыш кыюула кыла да кыатышыргыа ыразылыкъларын билдиргендиле.

Бизни корр.

СУРАТДА: акциягыа кыатышханланы кыаууу.

Къурулуш

Энтта – юч садик

Терк районда юч сабий садикни къурулушу барады. Муниципалитетни жер-жерли администрациясындан билдиргенлерине кере, ала Терк шахарда, Жангы Малкъарда эмда Хамидие элде орналадыла, кеслери да «Демография» миллет проектти чеклеринде ишленедиле.

Шахардагы объектде 140 сабий кечинирча уллу, эркин боллукъду. Къурулушчула аны кыабыргъларын кирпичден кыалап, тышын да жылыуну тутхан материалла бла тышлап бошагъандыла. Объектин башын да жапхандыла, терезелерин бла эшиклерин да орнатхандыла. Инженер коммуникацияланы – суу, электрокоч, канализация системаланы да хазыр этгендиле. Энди уа сюртюк-бою ишле бла эмда арбазны тапландырыуу бла кюерешедиле.

Къурулуш баргъан жерде видеокамерала турадыла. Ала бла мында иш кыалай баргынына тийишли власть органла кыарайдыла. Администрацияда айтханларыча, садик проекттинде белгиленген замандан алгъа окуяна (1 сентябрьге) битерикди.

Жангы Малкъарда бла Хамидие объектде да иш кыазауатды. Биринчисинде – 60, экинчисинде уа – 40 жер боллукъду. Жангы Малкъардагыны кыабыргъларын кыалап, инженер коммуникацияларын да орнатып бошагъандыла. Энди башын жабаргыа хазырлана турадыла.

Хамидие элдеги садикде уа аслам мадар этилгенди. Ишчиле аны ичин сюртюп бошагъандыла, тышын да тап этерге кеп кыалганды, эшиклерин, терезелерин да орнатхандыла. Энди арбазын жарашдырыргыа, отуолагыа мебель ташыргыа кыалганды.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Мадарымпылык

Къоян ферма кенгереди, айныйды

Май районда Сергей Янченкону къоян фермасы сабий ашха жаратуу эт чыгаруучу предприятияланы кырал тизмесине тошгенди, деп билдиргендиле муниципалитетни жер-жерли администрациясындан.

Бюгюнлюкде Сергейни мюлкюнде хиколь эмда хиплус кыумалы онбеш минг къояны барды. Жыл сайын анда 60 тонна эт чыгарадыла. Ферманы ол 2010 жылда кыраганды. Эки жыл озгандан сора алты миллион сом грант кыоллу болуп, предприниматель мюлкюни иги да кенгертенди.

Ол анга къоянланы кечиндирген эркин ангарла ишлегенди. Аланы ичинде хар не да автоматика бла ишлейди. Предприятияд санитар-ветеринар жорукълагыа, тышындан ауруу, башха хаталы затла этмезлерине да бек сакъдыла. Белгилеп айтханда, Сергей Янченкону къоян фермасы бизни республикада ол жаны бла кенг халда ишлеген жалаанда кесиди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

АЙЫРМАЛЫКЪ

Бир жолгы – сегиз алтын майдал

Быйыл школланы тауусханла выпускной бал бла байламлы байрамларын не бек сакъладыла эселе да, ала биз юйренгенча терели халда озмагъанлары белгиледи. Алай эсе да, озгъан ыйыкъда хар мектеп аланы бошагъан жашланы бла кызыланы шендюю болумлагыа тийишлиликде кыолларындан келгенлерича кыуандыргъандыла эмда алгышлагъандыла. Аланы барысына да аттестатларын бергендиле. (Эсгерте кетейик, бу жол ала (аттестатла) выпускниклеге, сынауланы эсеплерине кыаралмай, барысына да берилгендиле).

Быйыл Хасанияны оналтынчы номерли школун жыйырма алты жаш бла кыыз тауусхандыла. Мектепни директору Чочайланы Любовь бизге билдиргенге кере, бу выпускну сабийлери не жаны бла да айырмалыдыла, барысы да ахшы аттестатла алгъандыла эмда ЕГЭ-леге да барлыкъдыла. Белгилерге тийишлиси уа, аланы арасында сегиз адамгыа – Улбашланы Дарыгъа, Уяналаны Каринагыа, Таумурзаланы Радимагыа, Созайланы Аминнге, Ностуланы Алимагыа, Моллаланы Асиятха, Гелястанланы Милангагыа, Ботталаны

Аминагыа – алтын майдалла берилгендиле. Ол шарт а, айхай да, аланы кеслерини билимлерин кегъюзтюп кыюймай, окугъан школларыны, устазларыны даражаларын да ачыкылайды.

Алай эсе да, сабийлени барысын да бир жолгыа жыйып алгышлар онг чыкмагъанды. Болсада Любовь Хусейновна аланы ахыр кюнгүрүу эмда выпускной бал кюнлери бла байламлы онлайн халда алгышлагъанды. Аттестатларын алыргыа уа мектепни тауусханла тохташдырылгъан расписаниягыа кере бирем-бирем маскалары эмда кыол кыаплары бла келгендиле. Алай бла уа сауугалау кюнню узуну баргъанды.

Сагъынылгъан окуу юйге сунмай тургъанлай билим беруиню дистанциялы халда бардырып башлагъан да тынч туюл эди. Биринчи кезиуде ала бек кыйналгъанларын да жашырмайдыла. Сабий партаны артында олтуруп, дерсге алай тынгыласа, ол анга ахырысы бла башха тюрлю кыайгыргъанын да чертедиле. Устазлагыа, школчулагыа да бу жол болмагъанча кыюуын тошген эсе да, ала окуу жылыны бет жарыккылы,

жеттишмиле да тауусхандыла. Алда уа аланы Бир кырал экзаменле сакълайдыла. Белгиленгенича, ала ючюнню июльда башланырыкъдыла. Биз а хасаниячылагыа, саулай республикабызны выпускниклерине да сайлагъан сынауларынды бийик балла алырларын, алай бла уа жюреклери излеген вузлагыа кирирлерин да тежейбиз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура. СУРАТДА: Созайланы Амин.

НАРКОТИКЛЕГЕ КЪАЖАУ СЮЕЛИУНЮ КЮНЮНЕ

«Итиниусюз не тюрлю багъыу да хайыр келтирмейди»

КЪМР-ни наркодиспансерини кюндюз стационарыны башчычы Шунгарланы Мадина бла тютюн ичиуню хатасыны юсюнден ушакъ бардыргъанбыз.

- Мадина, тютюнчюле барысы да бир кибикле-мидиле?

- Угай, тютюнчюле - эки къауумдула, биринчилери - никотинсиз болалмагъан адамладыла, алагъа хар заманда да никотин керек балады. Экинчилери - «социал» тютюнчюледиле. Алагъа сигаретле психология жаны бла таплыкъны табар ючюн керекдиле. Алагъа уа тютюнню къойдурур ючюн тийишли сылтау эм болушлукъ изленеди. Никотинсиз болалмагъанла уа багъыу амалланы хайырланадыла.

- Баям, тютюн ичиуню хатасын адамла терен билселе, къойганла да кёбюрек болур эдиле?

- Тютюн ичиу саулу къа заран тюрюредиле - бу оюмну юсюнден энди барып тохтагъан тютюнчюле да даулашмайдыла. Ала да ангылагъандыла андан адамгъа уллу хата жетгенин. Болсада алимле сигаретледен чыкъгъан хаталаны жангыдан-жангыларын ачыкълайдыла. Никотин аш-азыкъ затланы татыуларын сезиу жаны бла онгланы иги да къарыузуландыргъанын ала эрттеден бери да биледиле. Тютюнню кёп ичген адамла ашарыкъланы барысыны да татыулары алагъа бирча кёрюнгенлерин айтадыла.

Бу осал къылыкъны хатасын чыкъгъан къыйын аруулагъа (аякъланы гангреналары, ёпкелени дайым обструктив аруулары, ракны бир ненча тюрлюсю, замансыз келген къартлыкъ эм башхала) энди адамгъа ашдан зауукълукъ алынуу тас болуун, татыулары сезилмай къалыуу да къошаргъа керекбиз.

Тютюн ичген жаш адамла импотенцидан башхаладан эсе кёп къыйналыргъа болуукъларын билдирге керекдиле. Ол къауумну урлукъларыны тирликлери

селейеди, башхача айтханда, сабий туудуруучу функция къарыузуланадыла. Артыкъда тютюн ичген къызла сабийсиз къалыргъа болуукъдула.

- Битеу тютюнчюле бир кибик «саузуламыдыла»?

- Бир-бир инсанла суйсем ичеме, суймесем ичмей къоярыкъма деп, ёхтем айтханларын билебиз. Болсада аллай насыплыла бек аздыла - жыйырмадан жаланды бири. Никотинге бойсунганланы ишлери арталлыда башха тюрлю къыйынлыкъды.

Бу жаны бла сынамылары кёбейе баргъанланы къыйынлыкълары уа уллудан-уллу бола барады. Тютюн ичип башлагъанла алгъа бир кюнню ичинде юч сигаретни къоратадыла, артдан-артха уа эки-юч пачканы, андан кёпню да бошатыргъа хазырдыла. Аланы хар онусундан жетиси ол осал къылыкъларын къояргъа сюедиле. Алай юйренген адамла кеслерин хорлайла-майдыла - чархларында никотин жетишмей къалгъан заманда ала да, тюз да наркотикни къойганлача, бек къыйналадыла.

- Бармыды онг бу осал къылыкъдан азат болургъа амал?

- Халкъда кенг жайылгъан чайырла бла пластырьледиле. Ала адамны чархына никотинни береди. Чайнагъан кезиуде никотин инсанни чархына барады, пластырьни болушлугу бла да терисинден ётеди. Ол «ломканы» кетереди. Былайда соруу туады. Не башхалыгы барды никотинни къалай алыргъа болуугу - сигарет бламы, огъесе ансызми? Сигаретни баш ууу ол никотин тюрлюсю, канцерогенледиле эм аур веществоладыла. Канцерогенле аузда, тамакъда, солуу тамырлада, аш орунда, ёпкеледе эм башха жерде да рак маталлы аруулары къозгъаргъа болуукъдула. Уулу затла къан тамырлары иничкертедиле, тромбла къурайдыла, атеросклерозну эм башха жюрек-тамыр

аурууланы, инсультну къозгъайдыла. Никотинни орунуна башха затланы хайырлануу къоркъуулукъну элли процентин кетереди.

Тютюнню къыйгъан кезиуде адамны чархы ары дери юйренген затын къорууларгъа къорешеди эм никотин излейди. Ол кезиуде инсан ачыулануу эм даулашыргъа хазыр болуп турады. Аллай болумну кетерип ючюн, врач аны ол болумдан къутултурукъ затланы жазады. Болсада ала артыкъ хайырлы тюрлюсю. Тютюннен къутулалмагъанлагъа багъаргъа жаратуу препаратла адамны мыйысыны рецепторлары бла байламлыдыла. Ала никотинге тийишедиле, аны жерин алып тохтар ючюн къорешедиле. Аллай дарманланы хайырлануу иги болушады. Болсада аланы заранлары да бардыла: психиканы тюрлендиргенден сора да, ёлтюрюп къояргъа болуукъдула. Кодирование уа - ол психотерапия амалды эм бир кесек болушады. Ийнеле чанчыу эм башха мадарла психика жаны бла хайырлыдыла.

- Тютюнню къояргъа кеч болургъа боламыды?

- Бир заманда да кеч тюрлюсю. Къайсы тютюн-де да канцерогенле бардыла. Алада адамны солуу органларына заран келтирлик затла кёпдюле, аны хатасын да а жарачыкъла чыгарыкъдыла, андан ары уа адамны аууу, тамагъы, аш оруну да рактан аурургъа болуукъдула.

Сагъыш этигиз: кюн сайын бир пачка сигаретни ичсе, беш адамдан бири ёпкелери ауруп ёлорге болуукъду, алтымшы жыллары толгъанладан тютюн ичгенни къойгъанладан жетисинден бири замансыз ёллюкдю, эллижыллыкъланы арасында уа аллай къоркъуу эки кереге аз болады. Не заманда да сигаретни хайырлануу къорю ючюн, итиню керекди, ансыз не тюрлю багъыу да хайыр берлик тюрлюсю.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

БИЙИК КЁКДЕ, БУЛУТЛА, КЪУШЛА БЛА ТЕНГЛИКДЕ

Аз адам санлы халкъ эсек да биз, малкъарлыла, миллетибизни атын иги бла айтдыргъан, ала бла ёхтемленирча жашларыбыз эм къызларыбыз кёпдюле. Сынаулу лётчик Герийланы Батталны жашы Исса аладан бириди.

Ол Жангы Малкъарда туугъанды. Эл халкъыбыз кёчюнчюлюкден ата журтха къайтхандан сора къурагъанды. Эслеп къарагъанда, не тюрлю жангы жерни да иелерге баргъанла кеслерини къаруларына базынган, иш кёллю, таукел адамла болгъандыла. Ма бу гитче, къысха тарыхлы элибизни алгъанда, андан чыкъгъан игилерибиз башында сагъынылгъан оюмну керттирген болгилейдиле.

Герийланы Баттал бла Саняат анда жети жаш бла эки къыз ёсдюргендиле. Аланы къайсы да миллетибизге жарагъан, жамауат таныгъан иги адамладыла. Сёз ючюн, Сафар журналистди, Исса лётчикди, Хаким шахтада ишлеп тургъанды. Бу махтаулу таулу юйорде къурулушчу, устаз, слесарь, башха жаны бла устала да бардыла.

Исса туугъан элинде школну бошагъандан сора Армавирде аскер авиацияны маршал П.С. Кутаховну атын жюрютген Къызыл Байракълы училищесине киргенди окъургъа. Аны бошагъынчы кеси ыразылыгы бла аскер къулулкыгъа кетгенди. Къыралны аллында эр киши борчун толтургъандан сора, жюреги аны биягъы авиациягъа тартханды. Алай жашны бу жолгъу сайламы мамыр жашау бла байламлы болгъанды.

Актюбинскде граждан авиацияны лётчикле хазырагъан училищесин Герийланы Исса 1987 жылда бошагъанды. Андан арысында уруну жолун Къалмыкъ Республиканы ара шахары Элистаны аэропортунда Як-40 самолётну пилоту болуп башлагъанды.

Анда тогъуз жылгъа жуукъ ишлегенден сора Исса туугъан жерине къайтханды. Нальчикни аэропортунда ол Як-42 самолётну жюрютгенди. 2001 жылда уа сынаулу пилотну Москвагъа Внуково аэропортда ишлерге чакъыргъандыла. Андан бери ол анда урунады.

«Эльбрус-Авиа» авиакомпания Як-42 хауа судно-

ну пилоту болуп юч жыл ишлегенден сора, таулу жашны Россейни Космос агентствосуну баш улоучусу болгъан «Карат» авиакомпаниягъа кёчюргендиле. Ол анда, алда айтылгъанча, самолётну экипажны командирини къуллугъун толтургъанды.

Хар не да болгъаныча турмайды. Жашау бара-баргъанда, илму алгъа атламла этгени бла байламлы не тюрлю жерде да алчы тюрленуле боладыла. Бусагъат заманны адамы уа, къыралына иги къуллукъ этерге сые эсе, аладан артха къалмазгъа борчлуду. Аны юсюне усталыгъында жангы затха юйренген ишин суйген адамланы къылыкъ хунерлериди.

Алай бла Герийланы Исса, 2007 жылда Америкада Колорадо штатда Денвер шахарда курса ётуп, билимин иш юсюнде кёрюште, беш-алты жылны ичинде «Боинг 737» самолётну экипажны командири болуп ишлегенди. 2013-2015 жыллада уа ол Бельгияда Брюссельде жангы окъуу курсланы бошагъанды. Андан къайтханда, анга «Боинг 757» самолётну ышангандыла. Ол анда да экипажны

командири болуп тургъанды.

Ол биз барыбыз да иги билген «Победа» авиакомпанияда пилот-инструктор болуп да ишлегенди. Бусагъатда «Азур Эйр» чартер компанияда «Боинг 737» хауа суднону жюрютеди. Жаз айлада Анталиядан Россейни тюрлю-тюрлю шахарларына, къышда уа Эмиратладан Россейге учады. Алай бла ол, кёкге кётюрюлюп, быллай жууаплы жерде ишлегени отуз юч жылдан атлагъанды.

Герий улу Як-18, Як-40, Як-42, Б-737, Б-757 самолётланы къайсы да уста жюрютеди. Учхан сагъатларын санасанг а, ала жыйырма мингге жете барадыла. Ол заманны ичинде, Аллахха шукур, Исса ол не бу деп бир тюрлю бир чырмакъгъа тюрмегенди. Анга тырман этген да болмагъанды. Ыразылыкъларын а кёпле айтхандыла.

Алай ариу, къаугъасыз ишлегени ючюн къырал аны «Кавказда уруш къаулагъа къатышханы ючюн», «Аскер къаулагъада жоулгъанланы юйорлерине болушханы ючюн» деген майдалла эмда «Авариясыз 10 минг сагъат учханы ючюн», «Авариясыз 15 минг сагъат учханы ючюн» деген сыйлы белгиле бла саулагъанды.

Юйорде кёкге кётюрюлюп, бизге андан, башындан, къарагъан жангыз Исса тюрлюсю. Аны юй бийчеси Гульнара сынамылы стюардессады. Ол Санкт-Петербургда Граждан авиацияны академиясын бошагъанды. Ызы бла жыйырма бла эки жылны ичинде Як-40, Як-42, Ту-134, Ту-154, Ил-18, Ту-204 самолётлада хауа жолюучулукъда пассажирлени ашырып тургъанды. Бусагъатда Внуково аэропортда «ЮТэйр» авиакомпанияны Б-767 отрядыны штабыны таматасыны болушлукъчусуду.

Иссаны жашы Владимир Граждан авиацияны Москвада къырал техника университетинде окъуыгъанды. Ол Хауада жюрюгендени биригилерини Москвадагы араларында авиадиспетчер болуп ишлейди. Бир смеагъа аны зонасы бла битеу дуниядан 200 лайнер ётеди. Ма быллай уллу жууаплы ишин юсюнде махтау бла ишлейди Герийланы Батталны жашы Иссаны юйорю.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Бюгюн Жаш төлюю халкыла аралы кюнюдо

Сабийлик муратына ышангылы атламла

Нальчикде ёсген кызычык мектепте оккуп башлагынын окуна: «Мен МГУ-да билим аллыкыма», - деп, кесини сабийлик муратын бирсилеге көп кере эшиттиргенди. Бу вузну юсонден а аны телевизорда көрүп, алай билгенди. Ол кюнден башлап, жюрегинде аллай университетде окурукыма деген умут да кесини жерин тапканды.

Алай а гитче кызычыкыга ол заманда көпле ышарып кыйгынддыла. Аны кесине ийнандыргыан, ышандыргыан а атасы Аслан бла анасы Мадина болгандыла.

Ол бюгонлюкде аппасы Ахкёбекланы Жамени бла аммасы Толгурланы Налжаны да юслеринден уллу жорек сойюмөйе била айтыды. Ала Бызынгдандыла. Анасыны атасы-анасыдыла. Кыратланы, аланы, сабийлини, иш юсонде чынгыгуларынды, ариу адет-төрөлөрибизге, бютонда бег а шатык, бай ана тилибизде юйрениулеринде уллуду кыйынарлары.

Андан сора да, белгиле кыялыгыз Ахкёбекланы Адалбий да бу юйюнде ёсгенди. Жер-жерледен келген туристле, альпинистле да мында, Бызынгыда, аслам кере кюнак болгандыла. Сабийле уа кюнакбайлыгыбызны ышанларына да ма мында бегирек юйренигенди.

Альбинаны школда окугын кезиуөне кыйтсак, ол шахарны тогузунчу номерли мектебинде билим алган заманында тарыхдан, орус литературадан дерслени айырып суйгенди. Ана тилибизге уа энчи эс бурганды. Ол онбиринчи классда болганында, малъкяр тилден олимпиаданы республика даражалы кесегинде биринчи жер алганын бир заманда да унутмазлыгын белгилейди. Аны бла бирге уа устазы Чочайланы Анжела Мухтарованы окугтан предметин иги билгенди, аны сабийлеге сюйюрдюр ючюн торлю-торлю сейр амалланы хайырланганын чертип, аны адамлык ышанларын да хурметтейди.

Дагыда кызычык сабийлигинден да спорт бла профессионал даражада кюрөшгенди. Каратени кюкүшүн торлюсюне тренер Зураб Джинчарадзеден юйренигенди. Андан юниоркланы араларында регенди - биринчи, ЮФО-да уа экинчи орунлагы бир неча кере да чыккыганды.

Бютонда белгилерге тийишли ышан а - ол ЕГЭ-лени барындан да 90-нга жуук балла алганды. Алай эсе да, биринден да репе-

Къайсы миллетни да тамблагы кюню - ол аны бюгоннюгю жаш төлөсюдо. Шёндю жер-жерледе оккуп, билим ала, көп торлю усталыккыны жашырынлыкларына тюшюне турган жашларыбыз, бла кызыларыбыз жалаңда халкыбызны угъай, саулаңда кыралыбызны келир жашаууна, жамауатны айныууна къошумчулук этерикди. Бу кюнде аланы бир къауум кеслерини дипломларын алырга да хазырлана туродыла. Москваны кырал университетини социология факультетини магистранты Гыллыланы Альбина да аланы санындады.

тисторга жюрюмегенди. Сабий окургыа сойсе, аллай онгла шюлда, Интернетде да кыралгылларын айтады.

Бир кырал экзаменде эсеплери бийик болганыны хайыры бла уа ол Москвада Россейни кырал социальный университетини управление жаны бла факультетини конфликтология ызына окургыа бюджет бёлюмге киргенди. Билим алырга республикадан тышына барам дегенинде да, анга юйде чырмау этгенле болмагандыла. Жалаңда адам кесини муратына халал кыйын бла жетерге тийишлисине тюшюндюргенди.

Алай эсе да, юйренген юйюнгден, шахарынган башка жерге кетсент, аузу бла айтханча, тынч болуп да кыалмайды. Ата-анасына, школну биргесине тауусхан кыарындашына, алыкъа садикге энди жюрюрок эгешчигине тансык болганды. Альбина да. Болсада ары окургыа келгенин унутмай, бир инсандан арха кыалмай билим алырга, кесини сабийлик муратына жетерге кюрөшгенди. Алай бла сагынылган вузну бакалавриатын «кызыл» дипломга тауусханды.

Окуугыа келген биринчи кезиуөндөн окуна башлап студент активлеге, «Эльбрусид» кырагын жумушлага, МГУ-да билим алган малъкярлы эмда кыарачайлы жаш төлю землячестволаны тюбешуерине да тири кыатышханлай турады. Андан сора да, анга практиканы Кырал Думада ётерге къадар насып бергенди. Алай бла, экинчи-ючюнчю курслада болганында, законла кыалай тохташдырылганын, ала кыалай алынганларын тышындан кырап угъай, ол затны ичинден көргенди. Быллай практикыга уа студентлени бош алай жиберип да кыймайдыла, ала тынгылы сайлауладан ётерге керек боладыла.

Андан сора да, Гыллыланы кызычыкыла-

ры социология форумлагы аслам халда кыатышханды. Аладан биринде - «Территория смыслов» деген ат бла бардырылган тюбешуеде - ол белгиле алимлени лекцияларына тынгылап, аланы кыалай сёлөшгелерин, кыалай проблемаланы кёторгелерин көрүп, магистратурага ол ызда кирлигине толу ийнанганды. Ол жол а аны эрттеден да сойген муратына - Москваны кырал университетине - келтиргенди. Бюгонлюкде уа, айтханыбызча, Альбина МГУ-ну магистратурасын жетишимли тауусуп, дипломун алырга хазырланып турады.

Таулу кызычык илму бла да кюрөшеди. Аны ол затха сейри уа социология илмуланы доктору, профессор Агамали Куламович Мамедовну башламчылыгы бла бютон ачылганды. Бюгонлюкде аны социология, управление жаны бла да жазгын статьялары бир къауум изданинда басмалангандыла. Сёз ючюн, аны илму ишлерин Белоруссияны кырал университетини студент альманахында табарга боллукыду.

Аны хурметге тийишли дагыда бир жумуш барды - ол торлю-торлю проект ишле бла да кюрөшеди. Анасыны эгечи Ахкёбекланы Залина жарашдырган «... Но мы вернулись!» дегенге уа ала бирге кёчюнюкюню юсонден ол зорлуккы сынаган адамладан халарла, суратла да хыядыла. Дагыда ала Бызынгыны, элни белгиле адамларыны, анда кыалай жангычылыкка болганыны юслеринден билдирген инстаграм да кырагандыла.

Юйюрте атасындан, анасындан, аппасындан, ыннасындан сора да, адамгыа жашауунда көп затха тюз кыарарга, кыйматланы багъаларга тюшюндюргенле да тюбейдиле, кырал аллай насыпны берсе. Ма аллай инсанладан бирине уа бюгоннюгю ушак нёгерим аны орус литературадан окугхан устазы Наталья Николаевнаны са-

найды. Жашауунда аллай педагогга тюбегени аны жалаңда суратла чыгъармаланы сюрге неда аланы кыайсылары окугхан тюзде деген акылга келирге угъай, ол неда бу болумда мен кыалай этерик болур эдим деген сагышха юйреттенин айтады.

Ол, сабийлини аллында жалаңда устаз болуп кыалмай, кесини тутхан ишине инсанлык борчуна кыарганы ючюн хурметлегенин да жашырмайды. Адабиятта классиканы окургыа тюшонгенин кыйматлыгынын кыалай, жашауда неча жыл оза да, бир зат да торленмегенин ма аллай чыгъармала ачыклаганына сейр да этеди. Литератураны юсю бла адамланы кылыкларына, психологияда да көп затха юйренирге боллугун халарлайды.

Къайсы жаш адамчына, Альбинаны да умутлары уллуду. Атасына, анасына да анга ышанганлары ючюн ырызлыгын билдиреди. Ала хар заманда да тюзюнюкю жолу бла барырга тюшюндюргелерин черте, кесине, жамауатха да хайыр, кыуанч келтирил иш бла кюрөширгин айтады.

Къайда тохташып кыалыгын алыкъа толу билмей эсе да, аны уа кыралыбызны ара шахарында, кесибизни вузбузда да ишлер онгу барды, ол къайда да бет жарыккы болуруна ийнанабыз. Эндиге дерё ёсдюргелерин, окугхан усталарын да кыуандыра келген кыыз мындан арысында да жангы жетишимлери бла аланы барысын да келлендиргенлей турлугуна да ышанабыз.

МОКЪАЛАНЫ Зукура.

«Олимпиадала кесинге базыныргыа юйретедиле»

Кёп болмай «Россей - амалланы кыралы» ачык стратегия платформда студент олимпиадаланы бардырган ассоциация «Мен - профессионалма» деген битеуроссей конкурсу быйылгы эсеплерин чыгарганды. Ангы кёре Кыбарты-Малъкяр кырал университетни студенти Биттууланы Эльмира «Кырал муниципал управление» эм «Социал иш» номинациялада хорлап, биринчи жерге тийишли болганды. Андан сора да, Экономиканы бийик школну «Бийик лигасы» олимпиадада да «Юриспруденциядан» уллу балла алганыны санын киргенди, деп айтылады КъМКЪУ-ну пресс-службасыны сайтында. Кёп болмай а эришулени кырагынла жерлешибиз бла интервью да бардыргандыла. Ол ушакъ бла окуучуларыбызны шагъырейлендирирге излейбиз.

- Эльмира, сен бу жол бла экинчи кере даражалы номинациялада хорлайса, жетишимлеринге себеплик этген неди?

- Биринчи эришулеге вузну преподавательлери айтып кыатышханма. Бу жол а анга кыатышыр акылында да жокъ эди. Былтыр атабызны ауушханы бек жунчутханды. Бусагъатда окуна анга жарысганын кетмегенди. Болсада ол жетишимлериме кыуанса, кёзлери жарычуусу эсиме тюшюп, кесими кыолгы алып, тутхан жолумдан таймазгы тауек болганыма. Ол иги билим алырыма, чыгъармачылык жаны бла айныуума аслам эс бурганлай турганды. Беш жылдан башлап телсерге жюрютгенди. Аны менде уллу кыйыны барды, ол себепден бар жетишимлерими да анга жоралайма.

- Быйылгы борчла былтырдан кыйыны эдиле?

- Хау, быйыл ала кыйынырак болгандыла. Алай эришулени кырагынланы сейр программа жарашдыргыан-

лары бек кыуандырганды.

- Биз билгенден, сен «Бийик лига» конкурсада «Юриспруденция» профилде он эм игилени санына киргенсе. Ол уллу жетишимди, кыалай хазырланганса алай аламан?

- Мен оюм этгенден, иги хазырлангандан да бек манга ахшы билимим болушханды. Болсада, бирсилеча, олимпиадага барганынчю праводан, законодательстводан, кырал граждандан службадан, социал эм коррупцияга къажу политикадан жорукъланы кыатарып эсге тюшюрюге тюшгенди.

- Олимпиаданы кыралыуун жаратханымыс? Жангычылыккадан нени белгилерге сюесе?

- Быйыл олимпиадада «Кырал эм муниципал управление» ызда финалда сегиз задание этерге керек болганды. Андан сора да, белгиленген темагы эссе жазарга. Оюму ачыкларга сюйгеним ючюн заманымы да асламы-

сын анга кыратханма. «Социал ишден» конкурса да эки кесектен кыралганды. Биринчиси Ставропольда ётгенди, суперфиналгы уа Москвага барганыбыз.

- Белгилерча кемчиликке бармы эдиле?

- Хар не да конкурстанлагы тап бурча, бир торлю кемчиликсиз аламан озганды. Программаны юсонден айтханда уа, бу жол ол бютон сейр кёрюнгенди.

-Хорламыларын ючюн кыралны даражалы вузларыны магистратура-рына кирирге эркинлигин барды. Сен

ол амал бла хайырларыкымыс?

- Кертисин айтханда, алыкъа аны юсонден толу сагыш этмегениме. Юйюмде туурурга бек сюеме, ол себепден башха шахарлагы барып окургыа базынмайма. Андан сора да, КъМКЪУ-ну бек жаратама, тенглерим бла шубхлук бек иги кёрюнеди эм тёгеримдегиледен да тутхулукъ тюбеге.

- Сен акъыл этгенден, жаш адамла олимпиадалагы кыатышсалы игимиди?

- Хау, иги болмай а. Олимпиадалада көп сейр адам бла таншыса, илму - чыгъармачылык жаны бла да сынамын ёседи эм кесинге да базыныргыа юйренесе.

Олимпиадалага кыатышырга дайым болушлукъ тапдырып турганы ючюн университетни ректору Юрий Камбулатович Альтудовха ырызлыгымы билдирге сюесе.

Эсге сала айтсак:

Студентлени арасында бардырылган «Мен - профессионалма» деген жангы форматты билим беруу олимпиадагы техника, гуманитар эм естествознание илмула бла кюрөшгелне кыатышдыла. Алагы борчланы кыралны белгиле вузлары бла компаниялары жарашдырыла. Кеслерин энчи көргюзтгенле аха саугыага тийишли боладыла, магистратурага льгота бла кирирча онг табардыла эм иш бла кыатышханла да алагы эс бурардыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман хазырлайганды.

Жартылай кыялган сабийлик

Ол 1940 жылда Кенделенде кыяллы юйюрге жаратылганды. Атасы Ахмат, тукмуна ушап, не жаны бла да юлгюлю элли киши болганды. Жашауна алга ургун кезиюу эди ол тау элдеде. Баям, жангы тууган уланны юсюнде да ахшы муратла эле болур эдиле ата-ана. Ала айтканча да болганды, алай арта, кеп сынауладан этгенден сора.

Төрт жылы да толмаган жашчык эди Зейтун, малквар халкыны кечюргенлеринде. Анасын киши жеринде тас этип, ол ана эгечи Жанукуланы Улаканы кызы Айшатны кюлунда өсгөндү. Ол заманда аны төлюсю сынаган кыйынлыккылары барына да сынаганды, кыуанчланы да кёр-

болуп, миллет театрга чакыргандыла. Анга сейир этерча туйюлдо, аллай бий сыфатлы уланы сахнада кёрюрге суйгенлерине. Театрга ол алай бла туюгөндү.

Москвада кыралны бек аламан билим берген институтунда – ГИТИС-де - октуп келген тамата актёрла жаш адамланы – ол заманда уа ары Токумаланы Рая, Байчекуланы Абинди, Кюлбайланы (Кюлийланы) Элизат келгендиле – юйретиуге энчи эс

Маданият арасы Москвада

М. С. Щепкин атлы театр училищедө октургга жаш адамланы сайлаганларында, Зейтуну да ары атланганы сейир туйюлдо. Адабият, маданият жаны бла не заманда да кеп билирге излеген жаша ол уллу сауга эди.

Анда ала белгили устазланы кюлларында октуп, дуния таныган театрга жюрюп, фахмулу артистледен дерс алганды

барды» деген пьесасын салганда, режиссер Г. Моисеев Ахмат улуна акыллы, сабыр Салимни ролюн тийишли кёргенди. К. Гальдонини пьесасына кере «Эки жойюсханны шапасын» салганда, Зейтун анда омакь Сивильону сыфатын кыраганды. Маммеланы Ибрагимни «Жаралы жугутурунда» уа бийни ролю жетгенди анга. Пьесаны автору айтаннга кере, ол жазыуда кыраган сыфатча Зейтун жан салган эди, кесини

Эсе тутуу

Малквар сахнаны терен сезимли интеллигенти

Көплени эслеринде турган, сахнада фахмусу, жашауда адеплиги бла аны таныганы эслеринде ёмюрлеге кыялган Ахматланы Зейтун, РФ-ни сыйлы артисти, тууганлы бу кундеде 80 жыл болады.

«Ай тутулган кече» оюндан.

«Гошях бийче» спектакльден.

генди. Аны бир уллу суймеклиги болганды сабий жылларындан окуна – китап октургга бек суйгенди. Аллай онг чыкыганды, несин да унутханды. Школну Кызахстанда Павлодар областыны Успенка элинде бошаганды. Тамам ол жылда кыйтханды атала жерине да.

Сайлау

Мында Зейтун, устаз болургга суйюп, педагогика училищеге киргенди. Ол умут этгенча уа болмаганды – Ахмат улу анда жаланда бир жыл октуганды. Кесин художестволу самодетельностыда не жаны бла да фахмулу кёрюзген жашны, ол заманда ары жаш адамла керек

бургандыла. Драматург, поэт, КМР-ни сыйлы артисти Маммеланы Ибрагим Зейтун ол жаш актёрланы араларында кеп окуганды, кеп билгени бла айырмалы болганды, битеудуния классика бла аныча кенг таныш болганга тюбемегенин эсгеричу эди.

Зейтун сюрюгөндөн сора Боташланы Иссаны пьесасына кере салынган «Таулада танг жарыйды» деген биринчи спектакльде партизан жаш Хасаны ойнаганды. Кюлийланы Къайсын кечюрюп, Коста Хетагуровну «Фатима» деген спектакли хазырланганда уа, анга таулу кишини ролю жетгенди. Андан сора келген беш жылны Зейтун Москвада ётдюргенди.

дыла. Москва не заманда да бийик культуралы ара болганды бла белгилиди. Музейле, кёрмочле, китапханала... Бары да ачылып эдиле жаш адамланы алларында.

1963 жылда бу жангы студия окууну бошап, Москвадан Шекспири - «Отелло», Б. Лавренёвну - «За тех, кто в море», А. Островскийни «Гроза» деген пьесаларына кере салынган диплом спектакльлени хазырлап келгендиле.

Биринчиде Ахматланы Зейтун лейтенант Микеле Кассиону сыфатын кыраганды. Шекспири бу пьесасы сезим теренлиги бла, ич дунияны кюрешти бла белгилиди. Мында насып, жазыктык, ариулык, зарлык, кыуанч, жарсыу да бардыла. Аланы кёрюзгөтгөн а тынч туйюлдо. Алай кырауучула артисти Кассиосуна ийнангандыла – анда болган ниет тазалыкыны, огурулулуккуну, керти тенгликни жюреклерине жууук этгендиле. Не десенг да, актёр кыяллай ролю ойнаганы бла суйдюрөди кесин.

«За тех, кто в море» деген спектакльде уа Ахмат улу тюзлюккю суйген, ётюр капитан Максимовну кёрюзгөткенди. Актёр бу биринчи атламыры бла окуна кесини кенг фахмусуна, аны бла миллет сахнабызны байыкландырлыгына да ийнандырганды кырауучулары.

Оюндан оюннга жангы сыфатла

Андан арысында да ол кеп жигитни сыфатларын кыраганды миллет сахнабызда. Сотталаны Адилгерийни «Хожасында» ол актылы жарты ёзюрю ойнаганды. Аны анда кыялай ойнаганыны юсюнден айтып башласала, нёгерлерини бетлери жарыганындан анылашынады фахмусу. Кюлийланы Къайсынны «Дунияда суймеклик

фахмусуна, энчилигине кере кыраган эди аны сыфатын.

Мустай Каримни «Ай тутулган кечесинде» ол актылы жарты Диваныны ойнаганды. Ол баш роль туйюлдо, алай онуу бла Зейтун аны алгга чыгарганы сёзсюздү. Кенделенде эски клубда аны ойнагандарында, шинтикле ортасында жолда окуна андан атлар жер болмаганды, зал саулай жиягыны эсимдеди. Ёлмезланы Мурадинни «Гошях бийчесинде» ол Къаншаубийни шүеху кыабартылы бийди...

Баш рольда

Ахматланы Зейтун сахнада уллу, гитче сыфатланы да бирча уста кыраганды аламан артист эди. Баш рольлары да кеп болганды аны. Ж.-Б. Мольерни «Дон Жуанында» – Дон Жуан, Мамме улуна «Курман» – Курман, Тёппеланы Алимни «Артутайында» – гюржю князь, Эзопну «Жюзюм бла тюлкюсюнде» – философ Ксанф...

Малквар сахнада кыайтып-кыайтып салынган «Шамал кыалада» ол Апсатыны, арта уа Шамайны да ойнаганды. Апсатыгга аны сыфаты да ушай эди. Алай а анга аны ич дуниясын да кыошаргга, кёрюзюрге керек эди. Ол аны кыялай этгенине багга биче, актёрла кеслери окуна жангыдан салынганда, Зейтунча ойнагга итингерленди, аны мадарларын кыайтаргандарын айтадыла.

Аны Кюлийланы Борис салганда, Зейтун Шамайны ойнаганды. Ол кезиюну эсге тошюре, режиссёр былай айта эди: «Иги актёрла бла ишлеген тынчы. Зейтун аллайланды. Аны жюреги ролюнданды.

– Зейтун, кыялай суна-

са, кырауучу Шамайны актылы терен болмагынын, ол огурусуз зат жомакъдан келгенин ангыларча, бир торлю бир шарт кыошаргга керек болурму бу сыфатча? Шамай жашчыкыны алдаялмайды. Сабийленени да эслейдиле сахнада, кюледиле, кычырадыла. Эде кыайрча бир импровизация кыошулса, бютюнда иги болур эди, – дейме.

Зейтун кеп сагыш этгенди аны юсюнде. Сора башын чайкыганыны кыошханды. Арта сабийле: «Тохта! Башымы бир чайкыайым!» – деп, аны эрикпей тургандыла...

Маммеланы Ибрагим жазганы «Суймекликни поэмасында» ол кыраган Бузжигит малквар сахнаны жарытхан рольладан бириди. Бу оюнда актёр да, жигити да бир бирге ушагандарын кепле белгилегендиле. Берилген сыфаты алай жарашдырганды да уллу фахмуду. Баша аламан рольларыча, аны Бузжигити бюгюн да кеплени эслериндеди.

Малквар халкыны юсюнден алынган «Дорога на край жизни» (реж. Р. Мурадян) деген тарых кинода Зейтун КГБ-ны генералын ойнаганды. «Прапорщик Шматко или Е-мое» (реж. Негреску) деген комедияда уа – Французну.

Юйюр насыбы

Ахматланы Зейтун бла Будаиланы Азретни кызы Ольга Москвада окуган жылларында бир юйюрлю болгандыла. Беш студент жылны бирге окугандыла, андан сора да, 2002 жылда Зейтун дуниясын алышынчы, кыырк эки жылны бир юйюр болуп, аriu жашагандыла. Алтын юйюр дегендиле алагга.

Юйюрю бла.

Ала жаш бла кыыз ёсдюргендиле. Азрет Нальчикде жашайды. Кызы Лейла уа Кыарачайдады. Ол «Балкария» фольклор этнография кырал тепсеу ансамблны биринчи кыауумунда тепсегенди. Аны баш иеси Хубийланы Хусей КъЧР-ни халк артисти, Чечен Республиканы искусствосуну сыйлы кчулукчусу, «Минги тау» атлы хореография ансамблны таматасыды. Зейтуну бла Ольганы юч туудугу бардыла: Элдар, Жаннета, Джамбулат.

Актёр бош заманын юйюрю бла ётдюрюрге суйгенди. Фахмулу адам бир затда уггай, кеп ише да хунерли болады дегенлери кертиди. Зейтун кыанжалда сурат этгенди, агъачдан, топуракъдан, башха материалдан да сейир затла ишлегенди. Аланы асламысы юйюрню шүехларында сакъландыла.

Адамлык бла таза ниетлилик

Ахматланы Зейтун бир кыауун жылына Театрда ишлегенлине союзуну таматасы болуп турганды. Ол жарашылу адамны аллай жууаплы кчулуккыга кыралда, театрда да бек кыйын жыллада салгандыла. Баям, аны терен оюму, сабыр адам болганды бла байламлы этгендиле бу ышанылулуккуну.

Не кыйын заман болса да, Зейтун жюрөк тазалыгын, бет жарыктыгынын сакълаганды. Аны тыш сыфатыча, ич дуниясы да алай аriu болганды. Бюгюн аны – керти интеллигентни юлгюсюн – таныгана, билгенле, театрыни суйгенле – бары да бирча аriu эсгергенлери да анданды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Экология

Төгерекедеги кудурет тазалай сакъланырча

Къабарты-Малкъарны Бийик-тау заповедниги Экологну эмда төгерекедеги кудуретни алгъаракъда белгиленген би-

Визит-арада уа коронавирус инфекцияны профилактикасыны чеклеринде дезинфекция бардырылганды», - дегенди запо-

теудияны кюнлерине жораланган битеуроссей субботникке къатышханды. «Аны кезиунде кордонлада, алагъа жууукъ тийреледе эмда административ мекамны төгерегинде тапландыруу эмда тазалау ишле тындырылгандыла. Ишчи кабинетледе, коридорлада эмда

ведникни башчысыны орунбасары Тогузаланы Лейла.

Субботникке къатышханла, арада социал марданы да бузмай, къоруулау амалланы да хайырланып алай ишленди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат
хазырлаганды.

АНГЫЛАТЫУ

Тинтиулени – арт болжалгъа

РФ-ни Правительствосуну быйыл экинчи апрельде чыгарылган 424-чю номерли бегимине тийишлиликде, юйледе коммунал эмда энергоресурсланы эсеплеучо приборла тюз кёргюзтгенлерин бла къалгъанларын тинтиу жумуш келир жыл биринчи январьга дерти тыйылады, деп билдиргенди. Техниканы тап халгъа келтириу эмда метрология жаны бла федерал агентстводан (Госстандарт).

борну тинтир ючюн специалист юйлеге барыргъа керекди. Ол а алада жашаганлагъа шендуюго бolumда къоркыулууду.

Агентствода дагыда инсанланы сакъ болургъа чакъырадыла. Келир жылга дерти приборланы тинтмей жарарыкъ туюлдою деп хыйлачыла сёлеширге боллукъдула, къайда да, кесигизни алагъа алдатмагъыз!

Бизни корр.

ЫРАЗЫЛЫКЪ

Акъсакълалны жолда къоймагъандыла

РФ-ни МВД-сыны Терк районда бёлюмюню патруль-пост службасыны инспекторлары прапорщик Хазрет Бориев эм тамата сержант Азамат Атов къуллукъ этген кезиуде жолну жанында машина тургъанын кёргенди. Аны водителини айтханына кёре, жолда бара тургъанлай машина тохтап къалганды. Анга от алдырыргъа не кюрешген эсе да, жеринден теңдиралмагъанды.

Полициячыла машинагъа къарап, от алдырып, акъсакълалны ашыргъандыла эмда жолда жорууноу къоркыуузулугъун жалчытыу ишлерин андан ары бардыргъандыла.

Плановское элден эр киши право низамны сакълаучулагъа анга къайгыргъанлары, юйюне жетерге болушханлары ючюн ырызлыгъын жазганды письмода.

РОСГВАРДИЯ

«Аппам Хорламгъа Прагада тубегенди»

Ведомстволу битеуроссей акцияны чеклеринде Росгвардияны Нальчикде ведомстводан тышында къалауурларыны отрядыны полициячысы Хочуланы Таулан аппасы Акъболатланы Мухтарны аскерчи къадарыны юсюнден айтханды.

Мухтар Ажакаевич 1921 жылда Чегем ауузда Акъ-Топуракъ элде тууганды. Ол уста къурулушчу болганды. Улуу Ата журт урушну аллында уа аны Къызыл Аскерге къуллукъ этерге чакъыргъандыла.

- Биринчиден, аны Ростовха элтедиле. Анда аппам заводха тышеди, эки айны ичинде мараучу усталыкъгъа юйренгенди. 1941 жылда сентябрьде аны Орлов областыа ашырадыла. Анда ол 66-чы энчи инженер-сапёр батальонну къауумунда

биринчи сермешге къатышханды. Ызы бла аны 315-чи энчи батальоннга разведчик этип аладыла. Ол бу къанлы урушну биринчи кюнунден Улуу Хорламгъа дерти къул-

лукъ этгенди. Ата журтубузу, шендуюго мамыр жашауубузу къоруулагъанды, - дейди аппасыны юсюнден Хочуланы Таулан.

Къазуатда кёргюзтген батырлыгы ючюн Акъболатланы Мухтар Къызыл Жулдузну орденине, «Кишилиги ючюн» майдалгъа эки кере, «Венаны азатлагъаны ючюн», «Будапештни азатлагъаны ючюн», «Праганы эркин этгени ючюн», «Германияны хорлагъаны ючюн» майдалагъа тийишли болганды. Андан сора да, ол «Эм иги минёр» белги бла да саугъаланганды. Мухтар Ажакаевич Совет Союзну баш командуючисини ырызлыгы бла 16 кере белгиленгенди. Ол уллу Хорламгъа Прагада тубегенди.

Росгвардияны пресс-службасы.

НАДЗОР

Школчуланы сейрлерни - ал жанында

Бир къырал экзамен бардырылган кезиуде окуучуланы эркинликлерин эм законлу сейрлерин къоруулар мурат бла КъМР-ни прокуратурасында «къызыу ызы» телефону ишлеп башлагъанды. Алай бла надзор ведомство къырал сынаулары кезиунде закон толту-

рулурун, окуучуланы праволары сакъланырын жалчытырыкъды.

Бу кезиуде бузукълукъланы юслеринден **8 (8662) 42-47-29** неда **8 929 884 49 44** телефон номерлеге сёлешип билдирирге онг барды.

Кемчиликлени ачыкъларча

КъМР-ни прокуратурасында Россейни баш прокуроруну буйрукъларыны чеклеринде «къызыу ызы» телефон но-

мери къуралганды. Ол РФ-ни Конституциясына тюзетиуле кийриу жаны бла къол кётюрууге хазырланганда, сайлау бардырылганда законлукъла жалчытыр мурат бла этилгенди.

Алай бла **8 (928) 083 02 80** неда **8 (8662) 40 46 11** телефон номерлеге сёлешип, сайлау къалай сакъланганларыны, ачыкъланган бузукълукъланы юслеринден билдирирге боллукъду.

Материалланы басмагъа **ТИКАЛАНЫ Фатима** хазырлаганды.

Билдириу

Социал төлеулени – «МИР» карточкала бла

Пенсияларын эмда башха социальный төлеуленин «MasterCard» неда «Visa» төлеу системалада жарашдырылган банк карточкалагъа кёчюрюп алгъанла, быйыл биринчи октябрьге дерти «МИР» карточка жарашдырыргъа керекди, деп билдиргенди МФЦ-дан. «МИР» миллет төлеу системагъа бу категорияла быйыл биринчи июльга дерти кёчере керек эдиле. Алай коронавирус жайылгъанын хатасындан РФ-ни Ара банкы аны болжалын октябрьни ал кюнлерине дерти созаргъа оную этгенди.

Алай бла ол кунден башлап, «МИР» карточкалага пенсияла бла тюрлю-тюрлю пособила кёчюрюлуп тебирерикдиле. Шендуюле Владимир Путинни буйругъу бла сабийле ючюн берилген беш эмда онминглик төлеуле ары кирмейдиле. Башында сагъынылган ахчаланы сберкнижжагъа ётдюре эсегиз неда алатын почтальон келтирип берую эсе – карточкала алыр кереклиси жокъду.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Эски сурат

Юч тенг – юч фахму

Бу сиз суратда көргөн жашла яникойчуладыла - Сарбашланы Зуфар, Гемуланы Магомет бла Малкьондуланы Магомет. Ала бары да 60-70-чи жыллада республикалы радиода ишлегендиле. Бюгюнлюкде юч тенгден сау-эсен Гему улуду.

Көчгюнчюлюкден кьайтхан төлюден Сарбашланы Зуфарны билмеген хазна адам болмагъанды. Фахмулу назмучу жаш бла миллет адабияты-

бызны кьурагъанла суююп шүехлукь жюрютгендиле. Зуфар а, кертиси бла да, хунерли эди. Жангы жырлагъа, сыймеклик лирикагъа термилип тургъан жаш адамланы жюрюклерине аны тизгинлери балхамча жагъылгъандыла. Радиода уа Сарбаш улу алгъа оператор, ызы бла уа корреспондент болуп ишлегенди.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

ЭРИШУ

Эм иги журналист иш сайланырыкъды

Кьабарты-Малкьарны Маданият министрствосу эм иги журналист ишни сайлау жаны бла «Журналисты за мир без насилия» деген республикалы конкурсну бардырылыгын билдиреди. Эришу төрт номинацияда боллукьду: «Эм иги телевидение иш»; «Эм иги радио иш»; «Республикалы газетде эм иги публикация»; «Интернет сетде эм иги публикация».

Эришуде энчи ишлени, тематикагъа кере сайланган материалланы кьауумларын да көргюзтор амал барды. Багъа бичгенле хар номинацияда юч хорлагъанны сайларыкъдыла. Ала диплома, грамотала бла сауғаланырыкъдыла.

Къатышырга суюгенле министрствогоа заявканын 2020 жылны 30 сентябрине дери бу адрес бла жиберирге

тийишлидиле: **КьМР, Нальчик шахар, Кешоков атлы орам, 43, 423-чю номерли отоу; телефонла: (8662) 42-39-81, 42-07-82; электрон адрес: otdel_smi_kbr@mail.ru.**

Андан сора да, эришуню бардырылыу жорукларына, къатышырга онг берген заявканы юлюсюне да Кьабарты-Малкьар Республиканы Маданият министрствосуну сайтыны «Конкурс» деген бөлүмюнде кьараргъа боллукьду (https://mk.kbr.ru/?page_id=1847).

Эришу Кьабарты-Малкьар Республиканы «Кьабарты-Малкьар Республикада право бузукчулукъланы болдурмау эм жамауат низамны бла жамауат кьоркьуусулукьну кючлендириу» кьырал программасыны чеклеринде бардырылады.

Эсгертиу

Келир ыйыкъ да кьысхады

Уруну эмда иш бла жалчыту жаны бла федерал служба келир ишчи ыйыкъ да кьысха боллугуну юсюнден билдиргенди. 1 июльда РФ-ни Конституциясына тюзетиуле кийириу бла байламлы кьол кетюрюу бардырылыгы себепли, ол кюн солуу кюннге саналады.

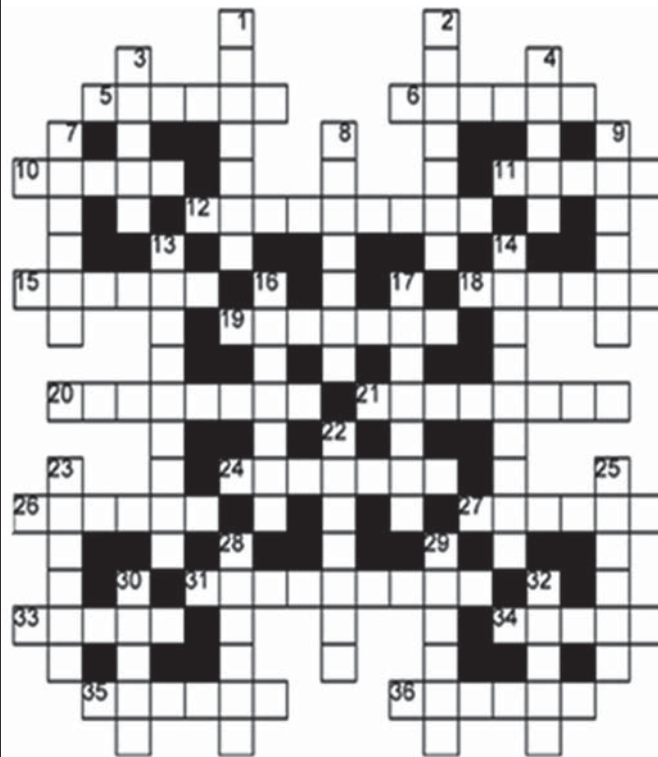
"Ол байрам кюннге саналганлыкьгъа, анга ишчи кюннгеча төленирикди. Аны кьой, 1 июльда ишлериклеге ол кюнню хакълары эки къат болуп берилликди", деп эсгертендиле Роструда.

Ведомствода ангылатханларына кере, хакъ төлеуно ол мардасы федерал законодательствода көргюзтүлюндю. Анда жазылганына кере, битеухалкь кьол кетюрюно кюннюнде ишлегенлеге хакълары байрам кюнледеча, Урунууно кодексинде көргюзтолген мардалагъа кере, төленеди. Алай а ол кюнню хакъын алмай, арта аны солуу кюнча хайырланырга суюгенлеге да аллай онг бериледи. Жаланда аллай кезиуледе кьол кетюрюно кюннюнде хакъ төленеди, солургъа кетген кюнде уа – угъай.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Къаты бегитилген журт. 6. Аууз толу суу. 10. Буз тау. 11. Ууакъ ахча. 12. Кьууанча союлган мал. 15. Кьоркьуулу жаныуар. 18. Жашланы эрттегили оюнлары. 19. Жарлыгыгына уялу. 20. Мырды жерле ёсген акъ

7. Хатасызны хатасы аны бла тенгешдириледи. 8. Баш жаны бла деген ангылам. 9. Кьаппа-къарангы кече. 13. Марсха таулула алай айтхандыла. 14. Киштик кьауумдан асламында Америкада тубеген кьоркьуулу журтхыч

гюл. 21. Кентавр. 24. Хата. 26. Кючлю, тюзюмлю ат. 27. Азияда кьолан тау. 31. Кьарангыда кетюрюннен сыфатла. 33. Кьобанда жашаган жигит миллет. 34. Ансыз кёкге самолёт да кетюрюлмейди. 35. Кьырал саугъа. 36. Чыпын жиплени омакьлагъан кьарчыкь.

ЁРЕСИНЕ: 1. Кьанатлы. 2. Адамны кьарыуу таркьайган заман. 3. Кирит. 4. Тукьум, миллет кьауум.

жаныуарла. 16. Сууну кесине тартхан терен жери. 17. Ётюрюк айтханыгъы белгиси. 22. Кийим алган андан башлайды ишин. 23. Юй башында жер. 25. Жип. 28. Сют баш. 29. Чалынган жерде жангы кардык. 30. Бош айланган адамны аллай ит бла тенгешдиреди. 32. Бир болумну кетюрю турган адам.

ГАЗЕТНИ 67-68-чи НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Суусар. 4. Кьаппан. 10. Такьыр. 11. Локьум. 12. Тегерек. 13. Агъач. 15. Алан. 18. Урум. 20. Чаука. 21. Тылы. 23. Кьаймакъ. 24. Мыртты. 27. Авар. 29. Ауана. 31. Умай. 32. Ышым. 33. Азау. 34. Ариулыкь. 36. Алтай. 38. Адакъа. 40. Мужура. 41. Кьасмакъ.

Ёресине: 2. Уюкь. 3. Сырт. 5. Полк. 6. Аякъ. 7. Атлаууч. 8. Илешу. 9. Аманлыкь. 14. Чам. 15. Ант. 16. Учхалау. 17. Сапыран. 19. Узада. 22. Ыштым. 25. Татыран. 26. Айыуач. 28. Рим. 30. Акътуякъ. 31. Уча. 34. Айыу. 35. Кьарс. 37. Тау. 39. Ата.

Учредительле: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редакторну орунбасары
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АТТАЛАНЫ Жамал
(баш редактор)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КьМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Эссенуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Кучукъланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Геляланы Валентина - (1,2,3,4-чю бетле), Бийчекчуланы Жаннет - (9, 10, 11, 12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1452 экз. Заказ № 1254
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленни атлы проспект, 5
электрон почтасы:
elbor_50@mail.ru